Menetlusõiguse kaasus (10 p)

Politsei- ja Piirivalveameti X prefektuuri poolt alustati KarS § 263 lg 1 p 1 tunnustel menetlust selles, et 21.03.2023 kell 01.00 tungisid Y linnas asuva Selveri poe juures tundmatud meesterahvad kallale Kallele ja Mallele ning lõid neid korduvalt käte ja jalgadega. Seda nägi pealt poe kõrval asuva maja elanik Jüri, kes kutsus välja ka politsei, kuid kelle kohalejõudmise ajaks olid ründajad sündmuskohalt põgenenud.

30.03.2023 arvati poe turvakaamera salvestise järgi ära tundvat üks ründajatest Mati.

I 31.03.2023 saatis uurija Matile viimase elukaaslase Kristi elukoha aadressile kutse tulla 20.04.2023 kell 10.00 politseijaoskonda kahtlustatavana ülekuulamisele. Sellele vastas Mati e-posti aadressilt kristi@gmail.com 21.04.2023, et sai küll uurija saadetud kutse kätte, kuid ta soovib enne politseijaoskonda tulekut konsulteerida advokaadiga ja annab teada, millal oleks tal võimalik uurijaga uuesti kontakteeruda. Kuivõrd Matilt mõistliku aja jooksul uurijale tagasisidet ei tulnud, siis saatis ta 01.06.2023 Matile uue kutse tulla politseijaoskonda kahtlustatavana ülekuulamisele. Kutses märkis uurija uueks menetlustoimingu teostamise ajaks 03.07.2023 kell 10.00. Kutse saatis uurija e-posti aadressile kristi@gmail.com. Kuivõrd Mati 03.07.2023 menetlustoimingule ei ilmunud, oma mitteilmumise põhjusest teada ei andnud, siis koostas uurija Mati suhtes sundtoomise määruse ja edastas selle kahtlustatava kinnipidamiseks politsei kiirreageerijate grupile.

Palun anda õiguslik hinnang uurija tegevusele (1 p)

Lahendus: KrMS § 165 lg 1 alusel võib menetleja kahtlustatavale kutse menetlustoimingule ilmumiseks kätte toimetada allkirja vastu, posti teel allkirja vastu väljastatava postisaadetisena või elektrooniliselt. Sama §-i lg 2 järgi, kui kutset ei olnud võimallik kutsutavale kätte anda, antakse see temaga koos elavale täisealisele perekonnaliikmele allkirja vastu või saadetakse kutsutavale edastamiseks tema töökohta või õppeasutusse.

Kaasuse asjaoludest nähtuvalt on uurija Matiga suhtlemiseks ja ta menetlustoimingule kutsumiseks piirdunud üksnes tema elukaaslase elukoha aadressi ja e-posti aadressi välja selgitamise ning nende vahendusel kutse edastamisega. Puuduvad mistahes toimingud selle kohta, et tuvastada Mati tegelik asukoht, niisamuti tema e-posti aadress, töö- ja/või õppimiskoht, seda ka nt Mati elukaaslase kaudu. Nii tuleb nentida, et uurija ei ole Mati menetlustoimingule kutsumiseks teinud piisavalt pingutusi, et talle menetlustoimingu läbiviimise teostamiseks vajalik kutse kätte toimetada. Seega on ka ennatlik olnud uurija järeldus, et Mati oli talle elukaaslase e-posti vahendusel saadetud kutse kindlasti kätte saanud ja ta jättis 03.07.2023 kella 10.00 politseijaoskonda ilmumata tahtlikult näidates, et ta ei soovi menetleja juurde ilmuda, et ta on asunud sellest toimingust kõrvale hoiduma.

II Sundtoomise korraldus täideti 08.08.2023 kell 9.00. Mati peeti kahe kiirreageerija poolt tema töökoha välisukse juures kinni. Samal ajal rääkis Mati mobiiltelefoniga, mis tema kinnipidamise tulemusena kukkus tal käest ja, mille esiklaas mõranes. Mati kinnipidamisel haarasid kiirreageerijad temal kätest, surusid ta kõhuli maha, paigaldasid talle käerauad, tõstsid ta koos nendega püsti, paigutasid ta politseiautosse ja toimetasid arestimajja. Mati käest kukkunud mobiiltelefoni võtsid kiirreageerijad maast üles ja endaga kaasa. Arestimajja jõuti kell 10.00.

Sealsamas eemaldati Matilt käerauad, teostati tema läbivaatus, tema juurest leitud esemed paigutati kilekotti (sinna paigutati ka purunenud esiklaasiga mobiiltelefon) ja võeti hoiule. Seejärel viidi Mati kambrisse uurijat ootama, kes pidi temaga sealsamas läbi viima menetlustoimingu – kahtlustatavana ülekuulamise.

Palun anda õiguslik hinnang kiirreageerijate tegevusele (2 p)

Lahendus: Korrakaitseseaduse (KorS) § 46 lg 1 p 4 alusel võib politsei isiku kinni pidada, sulgedes ta ruumi või sõidukisse või piirates muul viisil olulisel määral tema füüsilist vabadust, kui see on vältimatu seaduses sätestatud alusel sundtoomiseks. Sama §-i lg 2 kohaselt tuleb kinnipeetud isikule viivitamata teatada talle arusaadavas keeles ja viisil tema kinnipidamise põhjus, teha teatavaks tema õigused (KorS § 46 lg 3, KrMS § 217 ja KrMS § 34 lg 1 p 9 alusel on kahtlustataval õigus teada kinnipidamise põhjust; õigus mitte olla kinni peetud üle 48 tunni ilma kohtu loata; õigus teatada kinnipidamisest oma lähedasele ja esindajale; õigus olla ära kuulatud; õigus esitada vaie korrakaitseorgani juhile või kaebus halduskohtule; õigus tutvuda kinnipidamise protokolliga, teha selle kohta avaldusi, mis protokollitakse) ning anda võimalus teatada kinnipidamisest oma lähedasele või esindajale. Kui kinnipeetav ei ole selleks ise võimeline, teavitab politsei viivitamata ise vastavast asjaolust kinnipeetud isiku lähedast, kui see on võimalik.

Antud juhul ei ole kiirreageerijad Matit tema töökoha juures kinni pidades selgitanud talle kinnipidamise põhjust, tutvustanud sundtoomise määrust, tutvustanud talle tema õiguseid ega andnud talle võimalust teatada enda kinnipidamisest kas lähedasele või kaitsjale. Seega ei ole järgitud kinnipidamise protseduuri reegleid.

Lisaks, omamata põhjust (sundtoomist korraldanud uurijalt saadud iseloomustust Mati isiku kohta, millist käitumist võib temalt kinnipidamisel oodata, kuidas see võiks ohtu asetada kinnipidajad jne) või tuvastamata seda Mati kinnipidamise käigus, on kiirreageerijad Mati kinnipidamisel kasutanud tema suhtes KorS § 46 lg 4 ja KrMS § 217[2] tulenevat vahetut sundi jõu ja erivahendite näol. Kaasuse asjaolude kohaselt ei ole kiirreageerijad KorS § 76 lg 1 järgi sedastanud Mati kinnipidamisel vahetu sunni ehk antud juhul jõu kasutamiseks temast lähtuvat ohtu, mida olnuks vaja välja selgitada ja/või tõrjuda või, et Mati oleks kinnipidamise eel/ajal toime pannud korrarikkumise, mille kõrvaldamine saanuks toimuda vaid sunni abi. KorS § 76 lg 1 kohaselt võib politsei kohaldada vahetut sundi ainult juhul, kui isikule kehtiva haldusaktiga (sundtoomise määrus) ohu väljaselgitamiseks, tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks pandud kohustuse (sundtuua) täitmise tagamine muu haldussunnivahendiga ei ole võimalik või ei ole õigel ajal võimalik.

Niisamuti on kiirreageerijad põhjendamatult rakendanud Mati suhtes kinnipidamisel ja tema arestimajja toimetamisel erivahendit käeraudade näol. KorS § 79 lg 1 kohaselt võib politsei isiku suhtes kasutada käeraudu, kui on alust arvata, et isik võib:

1) rünnata teist isikut, osutada korrakaitseorgani ametiisikule füüsilist vastupanu või kahjustada suure väärtusega varalist hüvet;

2) põgeneda või teda võidakse ebaseaduslikult vabastada, kui temalt on seaduse alusel võetud vabadus, või

3) ennast vigastada või enese tappa.

Mati kinnipidamise eelselt puudus kiirreageerijatel informatsioon, et Mati võiks kinnipidamisel rünnata kinnipidajaid, kinnipidamise käigus ei osutanud Mati kiirreageerijatele ei suuliselt ega ka füüsiliselt vastupanu (kiirreageerijad ei andnud Matile vähimatki võimalust vabatahtlikult nendega kaasa tulla), niisamuti ei püüdnud põgeneda või kuidagi ennast kahjustada. Seega kuritarvitasid kiirreageerijad Mati suhtes tema kinnipidamisel lisaks füüsilisele jõule ka erivahendeid.

III Uurija saabus arestimajja kell 11.00 ja alustas samas Matiga menetlustoimingut. Ta selgitas Matile, et teda käsitletakse kriminaalasjas kahtlustatavana ja esitas talle tutvumiseks kahtlustatava õiguste ja kohustuste loetelu. Küsides Matilt, kas talle kui kahtlustatavale on tema õigused ja kohustused arusaadavad ja saades jaatava vastuse, palus uurija vastavale osale koostatavas protokollis allkiri lisada. Seejärel esitas uurija Matile tutvumiseks kahtlustuse teksti ja selgitas, et selle kohta kavatseb ta esitada Matile küsimusi. Uurija selgitas, et Matil on õigus kahtlustuse osas ütluste andmisest keelduda, aga, kui ta ütlusi siiski otsustab anda, siis peab ta teadma, et neid võidakse kasutada tema vastu. Mati teatas kahtlustusega tutvumisel, et ta soovib ülekuulamise juurde kaitsjat. Uurija vastas, et ühtki advokaati/kaitsjat ei saa ülekuulamise juurde enne kella 14.00 võimalik saada, küsides seepeale, kas Mati soovib senikaua viibida arestimajas, kuni kaitsja saabub või võivad nad viia menetlustoimingu läbi ilma temata ja peale seda on võimalik Mati kohe ka arestimajast vabastada. Mati vastas uurijale, et ta ei soovi arestimajas niikaua viibida ja nõustus ülekuulamise läbiviimisega ilma kaitsjata.

Palun anda õiguslik hinnang uurija tegevusele (2 p)

Lahendus: Uurija poolt on järgitud kahtlustatava ülekuulamistoimingu rakendamisel kohaselt KrMS § 33, § 34 ja § 75 sätteid. Uurija selgitas menetlustoimingut alustades Matile kellena teda asjas käsitletakse, tutvustas talle tema kui kahtlustatava õigusi ja kohustusi, võimaldas tutvuda kahtlustuse sisuga ja selgitas seejuures tema õigust kahtlustuse asjaolude osas ütluste andmisest keelduda või, kui Mati siiski otsustab ütlusi anda, siis fakti, et tema ütlusi võidakse kasutada süüdistuseks tema vastu.

Samas ei ole aga uurija taganud Matile ülekuulamistoimingu juurde kaitsjat, ei ole võimaldanud Matil kaitsjast vabatahtlikult loobuda. Nagu märgitud, on KrMS § 34 lg 1 p 3-5 alusel kahtlustataval õigus kaitsja abile, olla kaitsja juuresolekul üle kuulatud. Mati avaldas kahtlustatava õigustega tutvumise järgselt, et ta soovib olla üle kuulatud kaitsja juuresolekul. Selle asemel, et pakkuda Matile võimalust kaitsjaga suhelda (kaitsja pidi ülekuulamise juurde saabuma hiljemalt 2 h pärast, seega oli uurijal konkreetne kaitsja teada, temaga kontakt olemas) ja võimaldada tal otsustada selle suhtlemise vahendusel kaitsja abi kasutamise üle, hakkas uurija Matit veenma sellest õigusest kinnipidamisaja venimise kaalutlustel loobuma. Kahtlustatavana kinnipidamise aja pikkuse sidumine kaitsja osavõtu tagamisega ei võimalda kahtlustataval teha vaba otsust oma õigusest loobumise osas. Seega rikkus uurija Matiga ülekuulamist läbi viies tema õigust kaitsja abile.

IV Ülekuulamise käigus Mati oma süüd Kalle ja Malle ründamises 21.03.2023 öösel ei tunnistanud, väites, et ta ei viibinud sel ajal sündmuskohal, oli hoopis endise elukaaslase Kristi juures. Mati kahtlustatavana ülekuulamine lõppes 08.08.2023 kell 13.00. Uurija Mati ütlusi

tema alibi osas uskuma ei jäänud ja otsustas neid kontrollida. Kontrollimise ajaks aga otsustas uurija Matit kinnipidamiselt mitte vabastada. Uurija küsis Matilt Kristi mobiiltelefoni numbrit. Mati seda peast ei teadnud, kuid väitis, et see on leitav tema mobiiltelefonist. Kuivõrd Mati mobiiltelefoni esiklaas oli purunenud, siis ei õnnestunud koostööd teinud Matil ega ka uurijal ise sellesse siseneda. Nii otsustas uurija pöörduda mobiiltelefoni andmetele ligipääsu saamiseks it-spetsialistide poole. Lisaks saatis uurija ka Kristile e-kirja, kus palus temaga kiiremas korras ühendust võtta. It-abi teatas, et mobiiltelefoni andmetele on võimalik saada ligipääs hiljemalt 10.08.2023. Kristi uurija e-kirjale ei vastanud. Uurijal õnnestus it-abi vahendusel Kristi mobiiltelefoni number tuvastada. Need andmed sai ta kätte 10.08.2023 kella 17.00ks. Kristile helistades sai uurija kinnitust Mati alibi kohta. Kristi väitis uurijale, et Mati viibis 21.06.2023 öösel tema elukohas. Võttes selle fakti teadmiseks, vormistamata Kristi ütlust protokollis, vabastas uurija Mati 10.08.2023 kell 17.15 kinnipidamiselt. Kinnipidamiselt vabastamisel sai Mati kätte ka purunenud esiklaasiga mobiiltelefoni.

Palun anda hinnang uurija tegevusele (1 p)

Lahendus: KorS § 46 lg 5 järgi võib isiku kinni pidada kuni kinnipidamise kohaldamise aluse äralangemiseni, kuid mitte kauem kui 48 tundi. KrMS § 217 lg 1 järgi on kahtlustatavana kinnipidamine menetlustoiming, mis seisneb isikult kuni 48 tunniks vabaduse võtmises. Mati peeti kahtlustatavana kinni 08.08.2023 kell 9.00 ja vabastati 10.08.2023 kell 17.15. Seega viibis Mati kahtlustatavana kinnipidamises enam kui 48 tundi (48 tundi täitus 10.08.2023 kella 9.00ks).

Samas tuleks pidada põhjendamatuks Mati kinnipidamist juba peale temaga menetlustoimingu tegemist. Mati suhtes sundtoomise rakendamine ja tema kahtlustatavana kinnipidamine olid teostatud eesmärgil viia läbi menetlustoiming – kahtlustatavana ülekuulamine. See toiming lõppes 08.08.2023 kell 13.00. Edasised uurija toimetamised seondusid Mati ülekuulamisel saadud andmete kontrollimisega, mille ajal Mati kinnipidamiseks alust enam ei olnud, kinnipidamise vajadus oli ära langenud. Uurijal ei olnud seaduslikku alust Mati kahtlustatavana kinnipidamise jätkamiseks, ajal, mil ta tegeles potentsiaalse tunnistaja vahendusel kahtlustatava poolt esitatud faktide kontrollimisega. Kaasuses puuduvad andmed selle kohta, et uurijal oleks ülekuulamistoimingu käigus tekkinud alus ja kavatsus kohaldada Mati suhtes tõkendit – vahistamine (puuduvad andmed, et Mati puhul esinenuks alus selle kohta, et ta võinuks vabaduses viibides minna pakku või jätkata uute kuritegude toimepanemisega, et uurija oleks selles küsimuses jõudnud prokuröriga ühisele arusaamale). Nii on uurija põhjendamatult jätkanud Mati alibi kontrolli eesmärgil Mati kahtlustatavana kinnipidamisega.

Seda ka vaatamata kontrollitava viisi ebakohasusele. Uurija ei korraldanud tunnistaja Kristiga KrMS § 69 alusel kaugülekuulamist. Selleks ei ole olnud uurijal ka alust, sest puudusid andmed, et Kristi vahetu ülekuulamise korraldamine oleks olnud raskendatud või menetlust ebamõistlikult koormav või kaugülekuulamine oleks olnud vajalik tema huvide kaitseks. Nii küsitles uurija küll tunnistajat telefoni teel, kuid vormistamata selle toimingu osas protokolli, ei kogunud ta selliselt ka kriminaalmenetluse käigus uut tõendit.

V Peale arestimajast vabastamist 15.08.2023 esitas Mati prokuratuurile kuriteokaebuse tema kahtlustatavana kinnipidamise teostanud politseiametnike poolt võimuliialduse toimepanemise asjaolude alusel.

Palun selgitada, millised peaksid olema prokuröri toimingud kaebuse lahendamisel ja miks, niisamuti milline peaks olema tema otsus ja miks (2 p)

Lahendus: KrMS § 193 alusel alustab uurimisasutus või prokuratuur kriminaalmenetlust esimese uurimis- või muu menetlustoiminguga, kui selleks on ajend ja alus ning puuduvad KrMS § 199 lg 1 sätestatud kriminaalmenetlust välistavad asjaolud. KrMS § 194 lg 1 kohaselt on kriminaalmenetluse ajendiks kuriteoteade või kuriteole viitav muu teave. KrMS § 194 lg 2 kohaselt on kriminaalmenetluse aluseks kuriteotunnuste sedastamine kriminaalmenetluse ajendis. Üldjuhul on uurimisasutus või prokuratuur kohustatud kuriteoteate saamisest 10 päeva jooksul lahendama kriminaalmenetluse alustamise küsimuse(vt KrMS § 198 lg 1). Kuriteoteate lahendamise aega võib pikendada 10 päeva võrra, kui kuriteoteate lahendamiseks on vaja nõude kuriteoteate esitajalt täiendavaid andmeid. KrMS § 6 kohaselt on uurimisasutus või prokuratuur kohustatud toimetama kriminaalmenetlust, kui puuduvad KrMS § 199 sätestatud kriminaalmenetlust välistavad või kui puuduvad muud KrMS-s sätestatud kriminaalmenetluse lõpetamist tingivad asjaolud.

Mati poolt esitatud kuriteokaebuse lahendamisel on põhjendatud prokuröri poolt kontrollida tema kinnipidamise asjaolusid ja seda nii selle kohta koostatud kirjalike tõendite (sundtoomise määrus, isiku kinnipidamise protokoll/kahtlustatavana kinnipidamise protokoll, isiku läbivaatuse protokoll) kui ka kinnipidamise korralduse andnud uurijalt ja seda teostanud politseiametnikelt selgitusi küsides. Sellisteks toiminguteks on prokuröril aega 10 päeva. Üksnes selliste andmete kontrollimise tulemusena saab prokurör KrMS toodud põhimõtete alusel teha teadliku otsuse, kas kuriteokaebuses toodus on võimalik sedastada kuriteotunnuseid või need on pelgalt sellisena tundunud menetlustoimingule allutatud isikule. Nagu märgitud, eeltoodud asjaolude kontrolli tulemuses kuriteotunnuste ilmnemisel on prokuratuuril kohustus kriminaalmenetlust alustada.

Kaasuse tehioludest nähtuvalt puudusid Mati kinnipidamise korraldanud isikutel andmed selle kohta, et Mati võiks osutuda tema kinnipidamist teostanud politseiametnikele ohtlikuks, võiks neid rünnata, tekitada neile tervisekahjustusi. Sedasama ei sedastanud nad ka Mati kinnipidamise läbiviimisel, tema poolt ei tajutud kinnipidamisel vastupanu. Õigemini ei antud talle võimalust vabatahtlikult alluda sundtoomise toimingule ega ka sellele vastupanu osutada. Mati peeti kinni tema töökoha juures, mobiiltelefoni kasutamise ajal. Mati võimalik vastupanu murti tema suhtes jõu ja erivahendite kasutamisega. Kuivõrd KarS § 291 lg 1 kirjeldatud politseiametnike poolt jõu ja/või erivahendi kasutamise ebaseaduslikkuse sedastamisel tuleb hinnata politseiametnike poolt jõu ja erivahendite kasutamise põhjendatust, vajalikkust ja proportsionaalsust, siis esitatud kaasuse asjaolude alusel tuleks nentida politseiametnike poolt Mati suhtes jõu ja erivahendite kasutamisel eeltoodud reeglite rikkumist ehk siis ka teostatud toimingu ebaseaduslikkust. Sellest järelduvalt tuleks prokuröril tuginedes KrMS §-le 6 politseiametnike suhtes KarS § 291 lg 1 tunnustel menetlust alustada.

VI 13.09.2023, lõpetas uurija prokuratuuri loal kriminaalasjas Mati suhtes KrMS § 199 lg 1 p 1 järgi menetluse kriminaalmenetluse aluse puudumise tõttu, lisades lõpetamise määrusesse viite Süüteomenetlusega tekitatud kahju hüvitamise seaduse (SKHS) alusel kahju hüvitamise taotluse esitamise võimaluste ja aja kohta. Uurija saatis lõpetamise määruse Matile viimase poolt antud e-posti aadressile 13.09.2023 ja sai ka Matilt samal päeval kinnituse määruse kättesaamise kohta. 12.03.2024 esitas Mati prokuratuurile taotluse talle SKHS § 5 ja 7 alusel kahtlustatavana kinnipidamisel tekitatud moraalse ja varalise kahju hüvitamiseks. Moraalne kahju seisnes Mati arvates kinnipidamisega tekitatud üleelamistes, lisaks hoiti teda kahtlustatavana kinnipidamises kauem kui 48 tundi. Varaline kahju tekkis talle kinnipidamisel mobiiltelefoni esiklaasi purunemisest, mille taastamise maksumuse osas esitas Mati ka taotluse juurde tõendi.

Palun selgitada, kas ja kuidas tuleks prokuratuuril Mati poolt esitatud SKHS taotlus lahendada (selgituse esitamisel ei oodata lahendajalt võimalike hüvitamisele kuuluvate summade väljaarvutamist, esitada tuleb meetod(id), kuidas seda tuleks vajadusel teha) (2 p)

Lahendus: SKHS § 5 lg 1 p 2 alusel võib isik, kelle suhtes lõpetatakse kriminaalmenetlus KrMS § 199 lg 1 p 1 alusel, nõuda kahju hüvitamist juhul, kui see tekitati talle kahtlustatavana kinnipidamisega. Sellise taotluse saab esitada SKHS § 14 lg 3 alusel kuue kuu jooksul arvates päevast, kui isik sai teada või pidi teada saama prokuratuuri või uurimisasutuse määrusest, mille alusel tal tekkis õigus nõuda kahju hüvitamist. Nagu märgitud, lõpetati Mati suhtes kriminaalasjas menetlus 13.09.2023, samal päeval saadeti määrus talle elektrooniliselt välja, samal päeval kinnitas Mati ka selle kättesaamist. Määruses oli selgitatud SKHS alusel kahju hüvitamise taotluse esitamise võimalusi ja aega. Niisiis esitas Mati prokuratuurile 12.03.2024 SKHS § 5 lg 1 p 2 alusel taotluse tema kinnipidamisega tekitatud kahju hüvitamise kohta tähtaegselt.

Taotluse lahendamise käigus tuleb prokuröril tuvastada Mati kinnipidamise fakt ja ajavahemik. Kriminaalmenetluse raames on Mati olnud kahtlustatavana kinnipidamises ja seda ajavahemikul 08.08.2023 kella 9.00 kuni 10.08.2023 kella 17.15ni. Prokuröril tuleb nentida Mati suhtes kahtlustatavana kinnipidamisel toimunud seaduse rikkumist, tema kinnipidamist lubatust kauem. Prokuröril tuleb välja selgitada, miks Mati kinnipidamine toimus KrMS § 217 tulenevat tingimust kahtlustatavana kinnipidamises viibimise aja kohta rikkudes. Kuivõrd Mati kahtlustatavana kinnipidamist enam, kui 48 tundi, pole võimalik õigustada, tuleb prokuröril tuvastada ka menetleja poolt SKHS § 7 lg 1 alusel süüliselt menetlusõiguse rikkumine ja seeläbi Matile kahju tekkimine. Kuivõrd SKHS § 7 alusel võib kahju nõuet esitada SKHS § 14 lg 4 alusel kolme aasta jooksul arvates päevast, kui isik sai teada või pidi teada saama kahjust, sõltumata teadasaamisest aga mitte hiljem kui kümne aasta jooksul kahju tekitamisest või selle põhjustanud sündmusest arvates. Seega esitas Mati 12.03.2024 ka SKHS § 7 alusel kahju hüvitamise taotluse tähtaegselt.

Kuivõrd SKHS § 11 lg 1 ja lg 2 kohaselt hüvitatakse SKHS § 5 ja § 7 alusel füüsilisele isikule mittevaraline kahju, kui isikult on süüteomenetluses võetud vabadus, siis tuleb prokuröril ka nende asjaolude ilmnemisel vastav taotlus rahuldada. Taotluse rahuldamise käigus tuleb selgitada, et Matile tuleb kahtlustatavana kinnipidamise eest kahju hüvitis välja arvutada

SKHS § 11 lg 4 toodud põhimõtte alusel. Talle hüvitatakse kinnipidamisega tekkinud mittevaraline kahju päevamäära alusel iga alanud kalendripäeva kohta, kui isikult oli vabadus võetud ehk, et kahju hüvitatakse mitte kinnipidamises viibitud tundide vaid kalendripäevade alusel. See tähendab, et Matile hüvitatakse kinnipidamises viibitud aeg 08.08.2023, 09.08.2023 ja 10.08.2023 päevade alusel, lähtudes päevamäära suuruse määramisel kahju hüvitamise nõude esitamise kuule eelnenud viimasest Statistikaameti avaldatud kvartali keskmisest brutokuupalgast, mis on jagatud 30-ga. Selliselt hüvitatakse Matile täies ulatuses tema poolt kriminaalmenetluse raames kahtlustatavana kinnipidamises viibitud aeg. Kui lahendaja leiab, et võimalik makstav hüvitis ei ole õiglane, siis võib ta seda suurendada SKHS § 9 lg 2 alusel (menetleja võib mh mittevaralise hüvitise suurust muuta, kui see hüvitis ei ole õiglane, arvestades üksikjuhtumi olulisi asjaolusid ja põhjendatud huve).

Lisaks eeltoodule kuulub Matile hüvitamisele tema kinnipidamisel mobiiltelefoni esiklaasi purunemisega tekkinud kahju. Prokuröril tuleb vastava asjaolu tuvastamisel kontrollida, kuidas, mis põhjusel purunes Mati kinnipidamisel tema kasutuses oleva mobiiltelefoni esiklaas, niisamuti hinnata, kas selle põhjustas kinnipidamist teostanud politseiametnike süüline käitumine või mitte. Neid asjaolusid on võimalik kontrollida nt Mati suhtes toimepandud võimuliialduse tunnustel alustatud kriminaalasja materjalidest (kui kriminaalmenetlust ei alustatud, siis selle otsuse tegemise aluseks kogutud materjalidest). Kuivõrd kaasuse tehioludest nähtuvalt ei andnud politseiametnikud Mati kinnipidamisel talle võimalust vabatahtlikult kaasa tulla, selle käigus kasutatud telefon aegsasti ära panna, vaid Matil haarati kinnipidamisel selgitusi andmata kätest, kust ka kasutatud telefon maha kukkus ja purunes, siis on ka neist faktidest tuvastatav menetlejate süüline käitumine SKHS § 7 mõttes. Seejärel tuleb prokuröri otsustada kahju hüvitise väljamõistmine, lähtudes Mati poolt esitatud mobiiltelefoni esiklaasi väljavahetamiseks kulunud summat selgitavast tõendist, mille usaldusväärsust võib ta vajadusel kontrollida.